

N:o 215.

Af herr **E. Wavrinsky** m. fl., *med förslag till ändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i regeringsformen och riksdagsordningen m. m.*

Samma betänkligheter mot grundlagens bestämmelser i afseende på regeringsärenden, som angå rikets förhållanden till främmande magter, hvilka vi i en annan motion framhållit, gälla i ännu högre grad för bestämmelserna om behandlingen af s. k. kommandomål. Dessa senare äro till och med beröfvade de svaga garantier, som omgifva de förra.

Regeringsformens § 15 icke blott undantager kommandomålen från behandling i statsrådet, utan tillstodjer Kongl. Maj:t att afgöra dem i närvaro af blott en rådgifvare, den bland krigsdepartementens chefer, till hvars departement ärendet hör.

»Finner nämnde embetsman dessa företag vara af en vådlig rigtning eller omfattning, eller grundade på ovissa eller otillräckliga medel att dem utföra, tillstyrke han jemväl, att konungen ville kalla till ett krigsråd deröfver tvenne eller flere af de närvarande högre militära embetsmän; Konungen dock obetaget att å denna tillstyrkan och, der den bifalles, å krigsrådets till protokollet anförda tankar göra det afseende, honom godt synes».

Häraf framgår tydligt, att lagstiftarne insett, att till kommandomålen räknas åtgärder, som afsigtligt eller oafsigtligt kunna leda till krig. Tydligt uttalas detta i konstitutionsutskottets memorial den 2 juni 1809, der bland medel, som en »krigslysten monark» eger att »förmå sina grannar till fredsbrott», särskildt nämnes: »öfningsläger, anställda nära deras gränser».

Och ändock har Konungen för dessa viktiga ärenden endast *en* rådgifvare med betydligt inskränkt ansvarighet.

Enligt regeringsformens § 15 behöfver nemligen ej protokoll i sådant mål föras, när icke föredragandens mening afviker från konungens, och enligt § 38 behöfver beslutet ej för att blifva gällande konungens underskrift eller föredragandens kontrasignation. När protokoll föras, äro de undantagna konstitutionsutskottets granskning, utom när utskottet är i tillfälle att äska ett sådant protokoll i »allmänt kända och af utskottet uppgifna händelser». Det bör ihågkommas, att konstitutionsutskottet gång efter annan, deribland 1817—1818, 1851—1852, 1868 och 1893, oafsedt de märkliga reservationer, som ej vunnit utskottets flertal för sig, funnit graverande anmärkningar mot hvad sålunda i kommandoväg handlagts och beslutats.

Särskildt betänkligt synes det vara, att grundlagen icke tydligt bestämmer, hvad med kommandomål skall förstås. Ty 15 paragrafens definition, att till kommandomål räknas »sådana, som konungen i egenkap af högste befälhafvaren öfver krigsmagten till lands och sjös omedelbarligen besörjer», uppdrager inga gränser.

Kongl. Maj:t har också länge sedan erkänt behofvet af grundlagens förtydligande i denna del. Så skedde i Kongl. Maj:ts proposition den 31 mars 1818, hvarvid Kongl. Maj:t föreslog Rikets Ständer ny redaktion af 7 § i regeringsformen, hvori den förestående sväfvande kommandomålsdefinitionen, om den ens så kan kallas, ursprungligen förekom.

Något vägande skäl att fortfarande ställa kommandomålen i en alldeles särskildt försvagad undantagsställning, hvarigenom lätt ödesdigra beslut kunna fattas, finnas alldeles icke. Endast hänsyn till föråldrade uppfattningar hafva här gjort sig gällande.

Vi få på grund häraf föreslå,

att ur § 7 regeringsformen uteslutas orden: »med undantag af sådana, som i 11 och 15 §§ omförmälas»;

att § 15 regeringsformen upphäfves;

att ur § 38 regeringsformen uteslutas orden: »utom i kommandomål»;

att ur § 105 regeringsformen uteslutas orden: »utom dem, som angå ministeriella ärenden och kommandomål, hvilka endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet uppgifna händelser, må kunna fordras»;

att i § 38 riksdagsordningen uteslutas orden: »med undantag af dem, som angå ministeriella ärenden och kommandomål, hvilka endast i hvad som rörer kända och af utskottet uppgifna händelser kunna fordras».

Härigenom torde följande ord i regeringsformen blifva öfverflödiga och böra utgå, nemligen: i § 106 »eller den embetsman, som i kommandomål konungen råd gifvit» samt »konungens rådgifvare i kommandomål», och i § 4 »i de fall, här nedanföre stadgas».

Stockholm den 3 februari 1896.

Edvard Wavrinsky.

<i>E. J. Ekman.</i>	<i>P. J. M. Erikson.</i>	<i>O. Walter.</i>
<i>P. Norberg.</i>	<i>D. Persson.</i>	<i>John Ohlsson.</i>
<i>Adolf Aulin.</i>	<i>B. P. Ersson.</i>	<i>And. Olsson,</i> <i>i Mårdäng.</i>
<i>J. Mankell.</i>	<i>Oskar Eklund.</i>	<i>E. Norman.</i>
<i>Joh. Er. Nordin.</i>	<i>Anton Hahn.</i>	<i>Lars Eriksson.</i>
<i>Fritdjuf Berg.</i>	<i>J. Lindgren.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>
<i>A. F. Broström.</i>	<i>David Bergström.</i>	
<i>Magnus Höjer.</i>	<i>Curt Wallis.</i>	
